

Drents
MSU

TRACING
YOUR
ROOTS

TRACING YOUR ROOTS

Molukse editie

TRACING YOUR ROOTS

Met trots presenteren Molukse jongeren de resultaten van het project *Tracing Your Roots* – Molukse editie. Onder begeleiding van historica Yvette Kopijn en co-host Demi Terinathe hebben Molukse jongeren stamboomonderzoek gedaan en (groot) ouders geïnterviewd. Het resultaat? Meer kennis over hun afkomst, identiteit en een bijzondere verzameling verhalen en voorwerpen. *Tracing Your Roots* is een initiatief van Stichting VerhalenOverLeven.

FAMILIEBANDEN

De afgelopen maanden hebben de jongeren bijzondere verhalen en voorwerpen ontdekt die inzicht geven in hun familiegeschiedenis. Deze tonen de vastberadenheid en het doorzettingsvermogen van hun familieleden, die ondanks tegenslagen altijd weer opkrabbelden en hun weg vonden. Voorbeelden zijn een kist vol met bijzondere voorwerpen, familiefoto's en archiefstukken.

MENYALA

Tracing Your Roots vormt een vervolg op het werk van zeven jonge Molukkers die de tentoonstelling Menyala – de buitengewone geschiedenis van de Molukkers in Drenthe mede hebben vormgegeven. Met veel toewijding hebben zij bijzondere objecten verzameld die de buitengewone geschiedenis van de Molukkers in Drenthe belichten. *Tracing Your Roots* sluit hier naadloos op aan door ook andere Molukse jongeren de kans te geven om hun eigen geschiedenis te onderzoeken en te delen.

De bijdragen van de jongeren vormen aanvullingen op de tentoonstelling Menyala. Deze laten zien dat ieders verhaal ertoe doet.

EERSTE STAP

Met *Tracing Your Roots* kijken jongeren terug op hun familieverleden, maar wel met het oog op de toekomst. Weten wie je bent, waar je wortels liggen en wie je voorouders zijn, maakt het makkelijker om te bepalen wie je wilt worden. Het onderzoek naar de familiegeschiedenissen van deze Molukse jongeren vormt slechts een eerste stap. Het is een proces van continu leren en verzamelen van familieverhalen en -geschiedenissen, waarbij elke generatie nieuwe inzichten en perspectieven kan toevoegen aan het rijke erfgoed van de Molukse gemeenschap. *Tracing Your Roots* moedigt jongeren daarom aan om verder te gaan met hun ontdekkingsreis.

In dit document presenteren de jongeren de resultaten van *Tracing Your Roots* – Molukse editie aan het publiek. We hopen dat hun verhalen meer mensen inspireren en aanmoedigen om hun eigen roots te onderzoeken.

Meedoen aan *Tracing Your Roots*? Stichting VerhalenOverLeven organiseert regelmatig nieuwe edities. Kijk op: www.verhalenoverleven.org

Menyala – de buitengewone geschiedenis
van de Molukkers in Drenthe

Foto: Sake Elzinga

Namen eren vorige generaties

In september 1969 werd een bijzondere kleurenfoto genomen in de Antonie Duyckstraat in Apeldoorn. Het toont Yvon Laitenu en Ivon Tentua, twee naamgenoten met een speciale band.

Het verhaal begint wanneer Yvons moeder Tja zwanger is van haar zesde kind. Tijdens een bezoek van tante Ivon aan oom Noes en tante Tja, ziet Ivon de buik van Tja. Ze richt zich tot Noes en Tja en zegt: 'Ik denk dat het kind naar mij vernoemd zal worden.' Op 8 februari 1969 wordt Yvon Laitenu geboren, vernoemd naar het nichtje van Noes Laitenu.

De foto weerspiegelt de connectie tussen Yvon en Ivon en benadrukt de kracht van familiebanden en het belang van namen in een gemeenschap. Namen eren vorige generaties en creëren nieuwe verbindingen. Yvon herinnert zich Ivon als een altijd netjes geklede, verzorgde en vriendelijke dame. De foto roept warmte en genegenheid op en herinnert

ons eraan dat elke naam een verhaal draagt, een identiteit vormt en een erfenis van liefde en verbondenheid vertegenwoordigt.

De foto nodigt ons uit om stil te staan bij de waarde van familie en de betekenis van onze namen. Je kunt de foto zien als een venster waarin familiebanden worden gevierd en gekoesterd, dat uitnodigt tot reflectie over onze eigen familiebanden, herinneringen en relaties. Laten we deze foto koesteren als een herinnering aan de kracht van namen en hun vermogen om generaties te verbinden.

**‘ELKE NAAM
DRAAGT EEN
VERHAAL, VORMT
EEN IDENTITEIT
EN EEN ERFENIS
VAN LIEFDE EN
VERBONDENHEID’**

Tracing Your Roots

Hoe verhalen, zich vertalen
En zich verhouden tot de dagen
Van de dagen van rust
Naar de dagen van doen
Tot de dagen van ik weet
We gaan samen op zoek

Naar die verhalen
waarvan we een fractie kennen
Naar die verhalen, nog onbekend
Gevraagd aan onze Tante
Gevraagd aan onze Moeder
Opgeschreven genoteerd
Dan hoeven de Kinderen
straks niet te zoeken

Voor ons is er nog veel te ontdekken
Veel ligt nog in het onbekende
Het bezoeken van plekken
Leren van taal
De geschiedenis van onze Familie
De geschiedenis van ons allemaal
Hoe is het op het Eiland
Hoe is het in het Dorp
Zullen we op elkaar lijken?
Wordt vervolgd ...

Ferrucci Laitenu, Spoken Brothers
Deelnemer Tracing Your Roots

ESY DE FRETES

Aan Krijgsmanveld 8 kwamen drie belangrijke elementen samen: het geloof, de familie en natuurlijk het heerlijke eten van Oma. Die elementen zorgen sámen voor verbinding, maar ook los van elkaar. Krijgsmanveld 8, inmiddels een begrip. Het huis waar we allen naar terugverlangen.

Het geloof

's Ochtends ging de wekker om 07.00 uur. Douchen, haren kammen, zondagse kleren aan, ontbijten, bidden bij de piring natzar en de auto volproppen met het gezin om richting Krijgsmanveld 8 te gaan. Daar verzamelde de familie, om vervolgens gezamenlijk richting de kerk te gaan.

De jongsten gingen naar de zondagsschool. Deze lessen werden gegeven door de jongeren, die ná de kerkdienst catechisatie volgden, die weer werd gegeven door de Majelis (Kerkenraad) en de dominee. De volwassenen woonden de dienst bij, om Gods woord en zegen te ontvangen.

Het geloof: de basis van ons bestaan. Het geeft ons kracht in tijden van beproevingen. Het geeft liefde, vertrouwen en hoop.

Krijgsmanveld 8

Het huis van Oma Lies de Fretes - Pisarahu, óns huis. Het huis dat ons elke zondag bij elkaar bracht. Ons dat is de 3e generatie Pisarahu - de Fretes, kleinkinderen van Oma Lies de Fretes - Pisarahu en opa Piet Pisarahu.

Het eten van Oma

Na de kerkdienst en het samenzijn werd er weer verzameld aan Krijgsmanveld 8. 'Sudah makan nona /nyong? - heb je al gegeten, meisje/jongen?' is het eerste wat je gevraagd werd, zodra je een stap binnenzette. Het water liep je bij alleen de gedachte al in de mond. Oma's eten, soulfood, de geur van thuiskomen, letterlijk. Van rendang, semoor en nasi kuning tot lichtelijk teleurgesteld bij andijviestamppot met een bal gehakt. Hoe dan ook, bij Oma was je thuis.

Het eten van Oma, het gaf ons kracht en voedde ons met liefde. Het bracht ons samen en bood ons troost.

De houten kist

Deze versierde houten kist stond in de woonkamer van het huis in Middelburg, van oma Jo en opa Bob. In de woonkamer vertelde oma haar kleindochter verhalen over een land waar ze meer soorten bananen hadden dan vingers op je hand. Sommige zo klein als je duim.

Ze maakte ook altijd iets lekkers. Lemang of tempe goreng waren favoriet. Met op de achtergrond krakerige lagu lagu, afgespeeld van oude cassettebandjes.

Familieonderzoek

Deze kist kreeg ik na oma's overlijden. Pas tijdens onderzoek gedurende Tracing Your Roots ontdekte ik dat er oude documenten bewaard waren gebleven. Documenten die verder invulling geven aan mijn familiegeschiedenis.

Oma werd geboren in Magelang, Java. Haar vader was in dienst van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger. Opa meldde zich vanuit Ambon bij het KNIL aan om te voorkomen dat hij dominee zou moeten worden. Als oudste zoon in het gezin werd dit van hem verwacht. Tijdens de Tweede Wereldoorlog en de onafhankelijkheidsoorlog die hierop volgde, verloor oma een groot deel van haar familie. Er bleven slechts een zusje en een broertje over.

CHARLOTTE KREUGER

Opa en oma namen haar minderjarige zusje als pleegkind aan, zodat ze samen met hun twee dochters mee naar Nederland kon. Gelukkig was een andere familie bereid haar broertje mee te nemen, zodat hij niet alleen achterbleef.

Nederland

Na verblijf in kamp Seisweg in Middelburg besloten oma en opa met hun gezin zelf een woning in de Zeeuwse hoofdstad te zoeken. Dit was hun manier om het beste van het verblijf in Nederland te maken. Pas jaren later verhuisden zij met z'n tweeën naar de Molukse wijk in Middelburg.

De houten kist

In gesprek met andere deelnemers van *Tracing Your Roots* blijkt dat er vaker een kist is. Of een map. (Zie ook de handgeschreven stamboom gevonden door Tess en Jane). Een plek waar waardevolle informatie in bewaard is gebleven.

Hebben jullie ook zo'n kist?

JANE EN TESS
REGELING

Bloed

De stamboom is een inspiratiebron geweest voor het schrijven van het gedicht op de volgende pagina. Wat dit object zo bijzonder maakt, zijn de verhalen die erachter schuilgaan. Deze stamboom vertelt niet alleen het verhaal van de Molukse familie Tulaseket, maar werpt tevens licht op de bredere geschiedenis van Molukkers in Nederland. Zo ligt bijvoorbeeld het moment van integratie tussen Molukkers en Nederlanders omsloten in de lijn tussen onze Molukse opa en Nederlandse oma.

Deze stamboom nodigt jou uit om verder te kijken dan een directe verbindingslijn voor het oog toelaat. Hij start een zoektocht aan de hand van vragen als: Wie ben ik? Waar kom ik vandaan? En wie zijn mijn voorouders? Kortom, hoe stromen de bloedlijnen?

Door jezelf een spiegel voor te houden, een reis te maken naar vroeger en te achterhalen hoe jouw persoonlijke verbindingslijnen lopen, zul je voor komende generaties de veerkracht van de verbindingen blijven voeden. Dat je nooit zult vergeten waar je wortels liggen en welke vertakkingen van invloed zijn geweest op het individu dat je vandaag de dag bent.

‘WIE BEN IK? WAAR KOM IK VANDAAN? EN WIE ZIJN MIJN VOORROUDERS? KORTOM, HOE STROMEN DE BLOEDLIJNEN?’

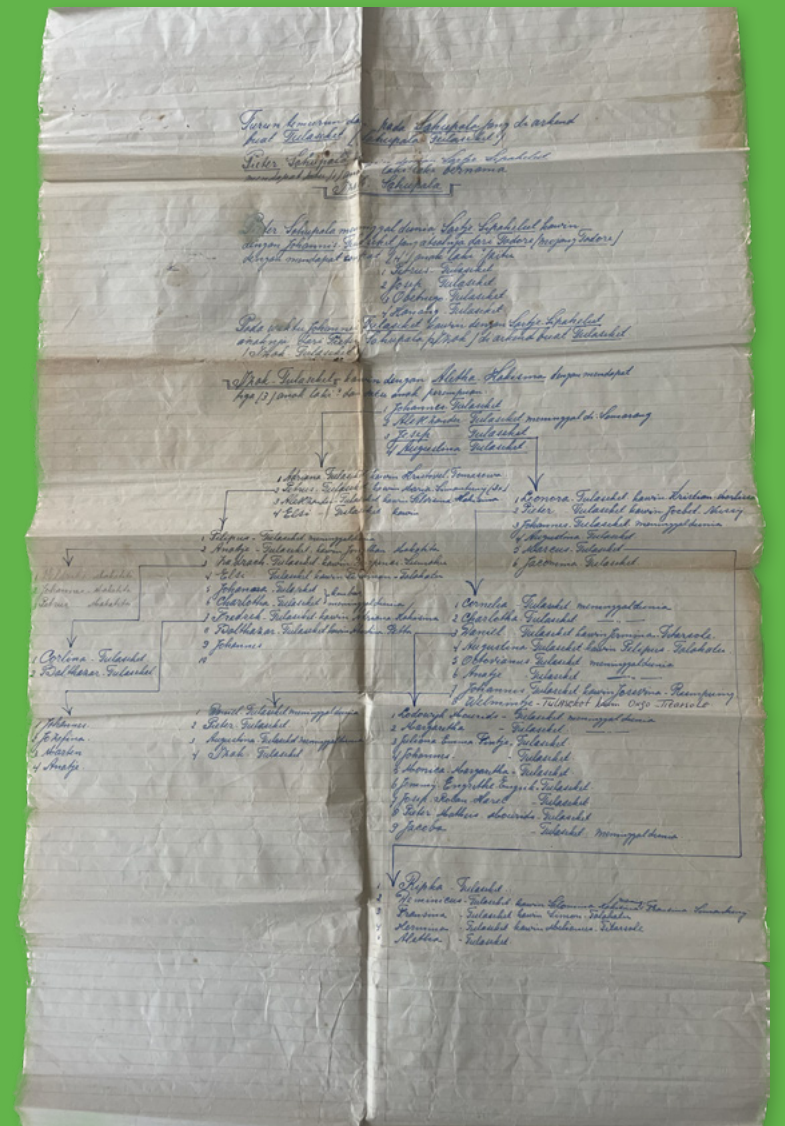
Shirley Tulaseket en Johanis Tulaseket, twee generaties één bloedlijn.

lijnen

Een levenspad verbonden door lijnen
Die zijdelings naast elkaar bestaan
En de afstand blijven overbruggen

Verbonden en versterkt
Door elkaars nalatenschap
Als een bloedsomloop die
De aderen van het leven vult
Hoe ver de reikwijdte ook mag vloeien
Hoe laag de dichtheid ook mag zijn
De veerkracht van de verbintenis zal
Ten allen tijde blijven voeden

Jane Regeling
Deelnemer Tracing Your Roots

**NAOMI
SELLES**

Tulaseket

Trots.

Dat is het gevoel dat ik krijg wanneer ik aan mijn familie en mijn roots denk.

Trots als ik met mijn familie over vroeger praat. En de positieve verhalen hoor over het leven in kamp Lunetten.

Mijn opa was KNIL-militair en is samen met mijn oma en hun twee kinderen met de boot (Goya) in 1951 naar Nederland gekomen. Ze werden in kamp Lunetten geplaatst. Daar hebben mijn opa en oma nog zeven kinderen gekregen. Waarvan één dochter, mijn moeder.

Op de foto: Familie Tulaseket. Mijn opa en oma, mijn acht ooms en mijn moeder.

Als ik met mijn moeder of een van mijn ooms over vroeger praat, krijg ik vaak positieve, leuke en grappige verhalen te horen. Mijn moeder en ooms zijn altijd erg open geweest. Ik kreeg verhalen te horen over hoe ze

geld verdienden door wortels te snijden. Hier maakten ze dan een wedstrijdje van tegen families uit andere barakken.

Maar als ik verder vroeg naar hoe het leven in het barak was vergeleken met nu. Dan waren veel dingen primitief. Elk gezin kreeg een buitenkeuken en in de barak zelf twee kamers. Één diende als zitmaker en de andere als slaapkamer. Het was koud, vochtig, er waren veel muizen en spinnen, het licht viel vaak uit en ook was er soms geen water. De barakken hadden al een geschiedenis.

'Opa en oma moesten aan het begin overleven', vertelde een van mijn ooms mij. 'Het was niet makkelijk, maar opa en oma hebben nooit geklaagd.' Opa en oma zeiden altijd: 'Dit is onze weg en dit is ons lot. Blijf vooruit kijken.'

Gelukkig waren ze niet alleen, ze hadden familie om zich heen. Iets wat erg belangrijk is. Opa en oma gaven mee: 'geef om je familie'.

Ik ben trots op mijn opa en oma. omdat ze iets hebben opgebouwd in een land waar ze niks hadden, dat ze mijn ooms en mijn moeder positiviteit en doorzettingsvermogen hebben meegegeven.

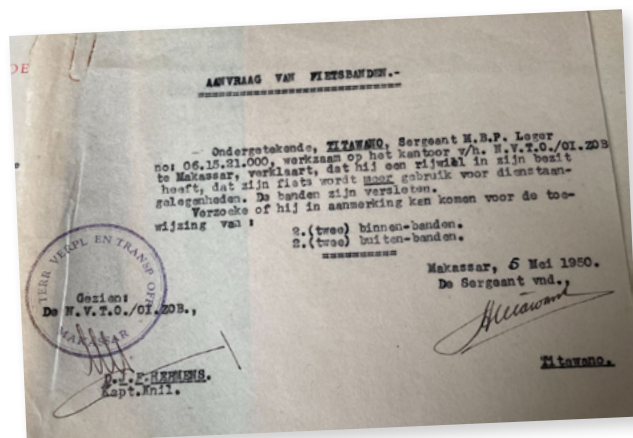
Ik ben trots op mijn familie.

JORIS TITAWANO

Op de fiets

Opa had geen rijbewijs; de enige keer dat hij in een auto reed, veroorzaakte hij een botsing. Dus hij fietste. En dat deed hij graag. Ook in het KNIL, (Koninklijk Nederlands Indisch Leger) waar hij diende als Sergeant Schrijver, deed hij veel op de fiets.

Naar Nederland

Opa kwam naar Nederland in 1951 met het schip 'Asturias'. Samen met Oma, drie dochters, een nichtje en een neef, die zogenaamd als kinderen werden 'meegesmokkeld'. Via kamp Beenderribben in Overijssel kwamen ze terecht in woonoord Schattenberg, voormalig kamp Westerbork. Het gezin groeide en er kwamen nog drie zonen bij. Opa ging werken in fabrieken in de buurt en later voor het ziekenfonds in het woonoord. Telkens was de fiets zijn belangrijkste vervoermiddel.

Een brug zijn

Opa was een man met een groot verantwoordelijkheidsgevoel. Logischerwijs voor zijn gezin: er mocht

hen niks ontbreken. Er werden mooie kleren gekocht en ze hadden als een van de eerste gezinnen op het woonoord een TV en een geluidsinstallatie. En, wellicht nog belangrijker: iedereen had een eigen fiets. Iedere zondag ging het hele gezin op de fiets de bossen in bij het woonoord. Een uitje voor het gezin, de wijde wereld in. Maar ook droeg Opa een grote verantwoordelijkheid voor de gemeenschap. Als lid van eerst de kampraad en later de wijkraad van de Molukse wijk in Assen zette hij zich in voor het welzijn van de bewoners. Door zijn voormalige functie als Sergeant Schrijver in het KNIL sprak hij goed Nederlands en vormde zo een brug tussen de gemeenschap en de buitenwereld. Deze rol vervulde hij ook in zijn latere functie binnen het CAZ (Commissariaat voor Ambonezenzorg). De fiets had inmiddels plaatsgemaakt voor een Mobylette (bromfiets).

2 December 1968

Opa overleed plotseling; een gebeurtenis die zowel op het gezin als in de gemeenschap diepe sporen heeft achtergelaten. Aan de vooravond van wat roerige tijden bleken te zijn, zowel binnen de gemeenschap als voor Molukkers in het algemeen, was Opa er niet meer. Wat achterbleef was zijn gedachtegoed: Een brug zijn naar de wijde wereld. Op de fiets.

‘Een brug zijn naar de wijde wereld. Op de fiets.’

